

A
ESİN.E
TÜR
1977

**Türk kültürü El-Kitabı
hakkında bir düzeltme**

236

Tek-Esin Vakfı

DR. EMEL ESİN

Türk kültürü El-Kitabı hakkında bir düzeltme

Orta Doğu
31 Ekim 1977

DR. EMEL ESİN

Bugün Türk kültür tarihi sahasında çalışan 98 Türk kültürü el-kitabı (kısılma TKEK), Merhûm çok kimselerin hocası olan Merhûm Prof. Necati Lugal'in kızı, Tarih Kurumu kütübhanesi müdiri Bayan Mihin Eren ile yine Türk kültürüne alâkası ile tanınmış Bay İsmail Soysal'ın müşterek eseri, Türk incelemeleri yapan kuruluşlar klavuzu (Ankara 1977), değerli bir referans kitabı olarak, kamu oyuna sunulmuş bulunmaktadır. Türk kültür târihi mevzûunda çalışan herkes gibi, ben de, müelliflere şükrân hislerimi ifâde etmek isterim.

Ancak, Türk kültürü el-kitabı neşir komitesinin genel sekreteri olarak, bir küçük düzeltme yapma ihtiyâcını duymaktayım. Bilindiği gibi,

Prof. Zeki Velidi Togan tarafından, 1963'de, XXVI. Şarkiyât Kongresi çerçevesinde, kurulmuş idi (kuruluşun milletler-arası adı Handbook of Turkish culture, kısaltılmış olarak, HTK'dır). M. Eren ile İ. Soysal'ın eserinin 7. sahifesinde, her halde bir yanlışlık olarak, TKEK-HTK'nin, Devletin yardımına mazhar olamadığı için, proje hâlinde kaldığı ifâde edilmektedir. Aksine, Türk Devleti, bu müesseseye ilgi göstermiştir ve Merhûm Bay Adnan Ötügen ile, Bay Mehmed Önder'in, Millî Eğitim Bakanlığı müsteşarı sıfatı ile, kıymetli himâyelerinin Devamı 7. Sayfada

de, Türk kültürü el kitabı'nın II. serisinden, 1967 ve 1927'de, iki cild neşir olmuştur. Bu cildlerin birincisi, müellifi olduğum, İngilizce Buddhist and Manichean Turkish art (İstanbul, 1967) dir.

İkinci cild, 1972'de intişâr etti ve Türkçe, Fransızca, İngilizce makaleler ve yabancı dildeki yazıların Türkçeye, Türkçe makalelerin İngilizceye tercemelerinden müteşekkil idi. Müellifler şunlardı, (alfabetik sıra ile): Dr E. Erdelyi (Macaristan), Dr E. Esin (Türkiye), Mütefevvâ Musee Guimet mütehassıslarından M. Hallade, Prof. J. G. Mahler (Birleşik Amerika), Prof. G. M. Meredith-Owens (İngiltere), Dr. J. Pö Roux (Fransa), Prof. W. Samolin (Amerika), Prof. E. Tryjarski (Polonya). Bu iki cildin mevcûdu tükenmiştir. Çünkü hem Türkiyede, hem de, ecnebi dilde makaleler olması sebebi ile, dış memleketlerde satıldı.

Üçüncü cildin Türkçesi hâlen baskıdadır ve bir kaç ay içinde Türk kamuoyuna arz edileceğini ümit etmekteyim. Üçüncü cildin İngilizcesine Hollandada nâşirlerinden Brill alâka göstermiştir. Üçüncü cilddeki benim makalem ise, kitab şeklinde, Almanca olarak, Bochum Üniversitesi tarafından neşir olmaktadır. Türk kültür târihi hakkındaki yazım, Ankara-Bochum, Hacettepe, Strasbourg Üniversitelerinde verdiğim seri hâlinde altı konferansın metnidir. Türkçe adı: «İslâmiyetten önceki Türk kültür târihi ve İslâma giriş».

Üçüncü cildde, ayrıca, üç makale daha vardır: Bunlar alfabetik sıra ile, Bochum Üniversitesinden Prof. Haussig'in Kök-Türk devri hakkında, Helsinki Üniversitesinden Prof. Jokî'nin Ural ve Altay milletleri arasındaki kültür ilişkileri üzerine, ve Tokyo Üniversitesinden Prof. Masao-Mori'nin Türklerin menşei husûsunda ileri sürülen görüşleri ele alan makaleleridir.

Dördüncü cildimiz için makaleler toplanmaktadır. Bunlardan bir kaçı hazır, veya konusu bildirilmiş bulunmaktadır. Alfabetik sıra ile, Doğu Berlin'den Prof. B. Brentjes, Altay milletlerinin sanat ve kültür husûsiyetleri, Paris Üniversitesinden Prof. L. Hambis, Türklerin Baykal gölü çevresindeki ataları, Szeged Üniversitesinde Türk kültür târihini öğretici Prof. K. Kéhalmy «Türk boylarının silahları», Budapeşte Üniversitesinden Dr. Uray, Türk-Tibet kültür ilişkileri mevzûlarında makaleler vermiş, veya vereceklerdir.

Görüldüğü gibi, henüz İslâmiyetten önceki devre ile İslâma ilk giriş ve Hakani Türk (Karanlı) medeniyeti safhaları ile iştigâl etmekteyiz. Dördüncü cildimiz için makale lutf edecek Türk âlmleri THEK-HTK neşir komitesini müteşekkik kılacaklardır.

THEK-HTK'nin hâlen başkanı, Avustralyada toplanan xXVIII. Şarkiyât Kongresince, Merhûm Prof. Togan'ın halefi olarak, ittifâk ile seçilen, Prof. Halil İnalçık'dır. Kurucumuz Prof. Togan'ı müteâkib, ilk neşir komitesinin Türk ve yabancı azâsından başka zevât da vefât etmiştir. Bunlar arasında Merhûm Prof. Fındıkoğlu da vardı. Bazıları da, Komite'nin çalışmalarına ancak uzaktan alâka gösterebilmiştir. TKEK-HTK'ya dâimâ ilgi gösteren ve bu müessesenin neşriyatını tanıtan Central Asiatic Journal nâşiri ve Raşiduddin Fazlullah'ın Oğuz târihini terceme eden Prof. Karl Jahn'a, bu münâsebet ile, minnet hislerimizi teyid etmek isterim.